словообразования будет способствовать расширению словарного запаса у иностранных обучаемых и формированию устойчивых навыков употребления и адекватного понимания приставочных глаголов в широком контексте как в устной, так и в письменной речи.

Литература:
1.Барыкина А. Н. Изучение глагольных приставок. – М.: Русский язык, 1979. – 187 с.
2. Виноградов В. В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. – М.: Русский язык, 1986. – 640 с.
3.Потиха З. А. Современное русское словообразование. – М.: Просвещение, 1970. – 384 с.

Реферування наукової статті при навчанні мови іноземних студентів

Копилова О.В.
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
м. Харків, Україна
e-mail: movnapid@univer.kharkov.ua

Усі письмові роботи іноземних учнів, що проводяться згідно програми з мови і методичним рекомендаціям на основному етапі навчання, можуть бути умовно поділені на три категорії. В основу цього розподілу покладено той факт, які операції – відтворення тексту-джерела або створення власного тексту – грають переважну роль при їх написанні. У процесі навчання писемного мовлення ми маємо справу або з самостійно продукованим текстом, близьким до реальних комунікативних потреб тих, хто навчається, або навіть реалізовує їх (твір, фрагменти курсової роботи, дипломної роботи, статті й обслуговуючі ці види роботи підготовчі вправи), або з відтворюваним текстом при тій або іншій формі переробки джерел (виклад, виписка, різні типи планів, тези і тому подібне), або з текстом комбінованого типу, що включає і відновлення тексту-джерела і продукування з опорою на джерело (реферат, анотація, резюме, рецензія і тому подібне).

Предметом нашого дослідження є навчальне писемне мовлення, зокрема, написання рефератів. Наш інтерес до цієї проблеми пов'язаний з тим, що відповідно до вимог соціокультурного підходу, ми орієнтуємо іноземних студентів не просто на вивчення мови, але і на оволодіння тими видами

навчального писемного мовлення і тими жанрами навчальних робіт, які домінують в українських вищих навчальних закладах і можуть бути затребувані в навчальному процесі, а також при складанні іспитів (у тому числі і на міжнародні сертифікати) та при влаштуванні на роботу.

Створення власного писемного тексту на основі сприйняття початкового викликає великі труднощі навіть рідною мовою, тим більше це складно зробити іноземною мовою. Цим необхідно займатися спеціально. Для подолання труднощів потрібна цілеспрямована система вправ, яка б підготувала іноземних студентів до написання рефератів.

Робота з реферування, на наш погляд, має чотири етапи:

а) попереднє знайомство з текстом;

б) ознайомлювальне читання тексту;

в) вивчаюче читання тексту;

г) написання реферату.

Відповідно до кожного етапу роботи пропонуються вправи, направлені на формування певних навичок і вмінь писемного мовлення. Так, вправи першого етапу сприяють розвитку мовної і смислової здогадки, формуванню навичок прогнозування. Звичка не включатися в читання без попередньої антиципації дозволить студентові заощадити надалі час на читання тексту і глибше сприйняти його зміст.

На другому етапі під час ознайомлювального читання студенти повинні зрозуміти основний зміст тексту, визначити тип тексту, обговорювану проблематику, позицію автора.

На третьому етапі проводиться аналіз і синтез тексту, виявляються причинно-наслідкові, тимчасові та інші відносини, виділяється основна і додаткова інформація (цифри, приклади). Визначається структура тексту, складається його докладний план. Контрольне читання повинне підтвердити правильність вибраної стратегії і розуміння основної ідеї тексту.

На четвертому етапі студенти складають план реферату і пишуть свій текст, звертаючи особливу увагу на переформулювання основної інформації, з використанням реферативних кліше.

Навики читання можна розвинути, виконуючи регулярно певні завдання.

1. Вправи для вироблення смислової здогадки удосконалюють техніку читання, навчаючи прогнозуванню змісту.

2. Вправи даного етапу розвивають уміння ознайомлювального читання, а саме: вчать студентів швидко витягувати корисну інформацію, визначати тему тексту і розглянуті в ньому проблеми. Для вдосконалення техніки читання рекомендується скорочувати час, що відводиться на перше читання.

3. Третій етап є найважливішим у роботі над текстом, оскільки припускає аналіз і осмислення відібраної інформації у процесі смислового стиснення тексту. У тексті студенти виділяють ключові слова, що несуть основне смислове навантаження. У публіцистичних текстах вони найчастіше уживаються також і в заголовках. З іншого боку, іноді цілий смисловий абзац тексту є допоміжним і не містить ключових слів. На підставі ключових і доповнюючих їх допоміжних слів створюються смислові ряди, що є стислим змістом абзацу. Текст як би стискається і пресується, виявляється основне значення тексту, складається його план.

4. Четвертий етап – складання плану реферату і написання реферату. План реферату у вигляді називних і двоскладних речень складається на основі плану тексту. Текст реферату складається за певною схемою.

Важливе місце на цьому етапі відводиться роботі зі складання різних типів планів, з одного боку, ясності і чіткості викладу – з іншого.

Завдання викладача полягає у тому, щоб за допомогою вправ довести до автоматизму навички роботи за даним алгоритмом, послідовно виконуючи всі етапи, і сформувати уміння грамотно і глибоко аналізувати текст, об'єктивно висловлювати його зміст.

При цьому, на нашу думку, характер створюваного учнями письмового тексту визначається пропонованим комунікативним завданням, ним же визначається і набір показників, необхідних для перевірки тексту даного типу, зокрема, реферату.

Таким чином, робота з реферування наукового тексту іноземними учнями є складним процесом, дане уміння формується поетапно, починаючи з навчання конспектуванню і елементам реферування на підготовчому факультеті і закінчуючи цілеспрямованим формуванням цього вміння на старших курсах.

Оволодіння навичками діалогічного спілкування іноземних студентів в навчально-професійній сфері

Копиткова Т.Г.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: t_kop@ukr.net

Розробляючи комплекс вправ для навчання діалогічному спілкуванню іноземних студентів, ми прагнули до того, щоб цей комплекс входив як складова частина до загальної системи вправ з оволодіння усною мовою на поглибленому етапі навчання мови. З цієї причини коротко зупинимося на існуючій в теперішній час загальній структурі системи вправ для оволодіння іншомовною діяльністю.

Загальна система вправ з навчання мовній діяльності має містити чотири самостійні, але взаємозв'язані системи навчання говорінню, аудіюванню, читанню та письму. Отже, в загальній системі вправ виділяється підсистема вправ для оволодіння усною мовою. В свою чергу в підсистемі вправ для навчання усній мові слід розрізняти окремі комплекси вправ, спрямовані на формування певних мовних навичок та вмінь.

Під комплексом вправ в методиці розуміють оптимальний набір необхідних типів и видів вправ, що виконуються в такій послідовності і в такій кількості, які можуть забезпечити найбільш успішне оволодіння даним видом мовної діяльності на даному етапі навчання.